

PREZES
URZĘDU OCHRONY KONKURENCJI
I KONSUMENTÓW
DELEGATURA W BYDGOSZCZY

ul. Jagiellońska 34, 85-097 Bydgoszcz
tel. (052) 345-56-44, Fax (052) 345-56-17
e-mail: bydgoszcz@uokik.gov.pl

Bydgoszcz, dnia 28.09.2007 r.

Znak: RBG-61-01/07/AB

Wg rozdzielnika

Decyzja Nr RBG 9/2007

Na podstawie art. 23c ust. 1 w związku z art. 23a ust. 1 i ust. 2 ustawy z dnia 15 grudnia 2000 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (tekst jednolity Dz.U. z 2005 r. Nr 244, poz. 2080 ze zm. w Dz.U. z 2006 r. Nr 157, poz. 1119, Dz.U. z 2006 r. Nr 170, poz. 1217, Dz.U. z 2006 r. Nr 249, poz. 1834), oraz stosownie do art. 28 ust. 6 tej ustawy, a także na podstawie art. 131 ust. 1 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (Dz.U. z 2007 r. Nr 50, poz. 331 ze zm. w Dz.U. z 2007 r. Nr 99, poz. 660), i §6 rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 19 lutego 2002 r. w sprawie określenia właściwości miejscowej i rzeczowej delegatur Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów (Dz.U. z 2002 r. Nr 18, poz. 172 ze zm. w Dz.U. z 2003 r. Nr 6, poz. 68), po przeprowadzeniu postępowania w sprawie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów wszczętego na wniosek Miejskiego Rzecznika Konsumentów w Bydgoszczy przeciwko Marioli Teresińskiej prowadzącej działalność gospodarczą pod nazwą „Bydgoska Giełda Nieruchomości” z siedzibą w Bydgoszczy,

w imieniu Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów ,

uznaje się działania Marioli Teresińskiej, prowadzącej działalność gospodarczą pod nazwą „Bydgoska Giełda Nieruchomości” z siedzibą w Bydgoszczy, polegające na stosowaniu postanowienia wzorca Umowy o Pośrednictwo Sprzedaży-Zamiany-Wynajęcia, które zostało wpisane do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone, poprzez zapis o treści: „Wszelkie spory wynikłe z niniejszej umowy strony poddają rozstrzygnięciu przed Sądem Rejonowym w Bydgoszczy.”,

za praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów, o której mowa w art. 23a ust. 1 i ust. 2 ustawy z dnia 15 grudnia 2000 r. o ochronie konkurencji i konsumentów, **i nakazuje się zaniechanie jej stosowania.**

Uzasadnienie

Pismem z dnia 19.03.2007 r. Miejski Rzecznik Konsumentów w Bydgoszczy (zwany dalej „Rzecznikiem”, bądź „wnioskodawcą”) wystąpił do Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów – bydgoskiej Delegatury UOKiK (zwany dalej „Prezesem Urzędu”) z wnioskiem o wszczęcie postępowania w sprawie praktyki naruszającej zbiorowe interesy

konsumentów, jakiej zdaniem wnioskodawcy dopuszcza się Mariola Teresińska prowadząca działalność gospodarczą pod nazwą Bydgoska Giełda Nieruchomości z siedzibą w Bydgoszczy (zwana dalej „przedsiębiorcą”) w związku ze swoją działalnością polegającą na pośrednictwie w sprzedaży/wynajmie nieruchomości, poprzez stosowanie we wzorcu umownym Umowy o Pośrednictwo Sprzedaży-Zamiany-Wynajęcia postanowienia o treści: *„Wszelkie spory wynikłe z niniejszej umowy strony poddają rozstrzygnięciu przed Sądem Rejonowym w Bydgoszczy.”*, które zostało wpisane do rejestru postanowień wzorców umownych uznanych za niedozwolone. Jednocześnie, wnioskodawca przedstawił jako dowód w sprawie odpis wzorca, jakim posługiwał się przedsiębiorca.

Wobec powyższego, postanowieniem nr RBG 28/2007 z dnia 10.04.2007 r. Prezes Urzędu wszczął postępowanie w nin. sprawie, zarzucając przedsiębiorcy – zgodnie z żądaniem wnioskodawcy – praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów, polegającą na stosowaniu postanowienia wzorca Umowy o Pośrednictwo Sprzedaży-Zamiany-Wynajęcia, które zostało wpisane do rejestru postanowień wzorców umownych uznanych za niedozwolone, o którym mowa w art. 479⁴⁵ Kodeksu postępowania cywilnego, poprzez zapis, zgodnie z którym: *„Wszelkie spory wynikłe z niniejszej umowy strony poddają rozstrzygnięciu przed Sądem Rejonowym w Bydgoszczy.”*, co narusza przepis art. 23a ust. 1 i ust. 2 ustawy z dnia 15 grudnia 2000 r. o ochronie konkurencji i konsumentów.

W odpowiedzi na postawiony zarzut, przedsiębiorca pismem z dnia 20.04.2007 r. faktycznie uznał jego zasadność, co Prezes Urzędu wywiódł ze stwierdzenia cyt. *„...po analizie dotychczasowego orzecznictwa Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów podjęta została decyzja o zmianie kwestionowanego przez Rzecznika zapisu. W chwili obecnej do wszystkich wzorców umownych stosowanych przeze mnie w toku prowadzonej działalności wprowadzony został zapis (w miejsce kwestionowanego), iż „Wszelkie spory wynikłe z niniejszej umowy rozstrzygane będą przez miejscowo i rzeczowo właściwe sądy powszechne.”*.

Powyższe pozwoliło ustalić, iż najpóźniej z dniem 20.04.2007 r. przedsiębiorca zmienił stosowany wzorzec umowy, uznając argumentację wnioskodawcy.

Wezwanie Prezesa Urzędu z dnia 31.05.2007 r. do ewentualnego złożenia przez strony nowych wniosków, twierdzeń i dowodów przed zamknięciem postępowania, pozostało bez odpowiedzi, co pozwoliło na zamknięcie postępowania dowodowego w niniejszej sprawie.

W toku postępowania, Prezes Urzędu ustalił co następuje:

1. Mariola Teresińska prowadzi działalność gospodarczą pod nazwą „Bydgoska Giełda Nieruchomości” z siedzibą w Bydgoszczy, wpisaną do ewidencji działalności gospodarczej prowadzonej przez Prezydenta Miasta Bydgoszczy pod Nr 86214.
2. Przedmiotem działalności przedsiębiorcy jest pośrednictwo w sprzedaży, bądź wynajmie nieruchomości, w którym to celu, przedsiębiorca posługuje się w obrocie z konsumentami wzorcem Umowy o Pośrednictwo Sprzedaży-Zamiany-Wynajęcia (w rozumieniu art. 384 §1 k.c.), który to wzorzec nie podlega – w zakresie kwestionowanego w nin. postępowaniu postanowienia – negocjacji, bądź jakimkolwiek innym indywidualnym uzgodnieniom (w rozumieniu art. 385¹ §1 k.c.), lecz jest przyjmowany przez konsumentów w drodze adhezji, tj. doręczany przy zawarciu umowy zgodnie z art. 384 §1 k.c. Fakt stosowania przedmiotowego wzorca w obrocie z konsumentami (a nie jedynie z profesjonalistami) i nie uzgadniania jego treści co do przedmiotowego zapisu, nie był kwestionowany w toku postępowania przez przedsiębiorcę, oraz wynika wprost z dokumentów umów załączonych do wniosku o wszczęcie postępowania.
3. Kwestionowany przez wnioskodawcę, i analizowany w nin. postępowaniu wzorzec umowy zawierał nie uzgadniane indywidualnie postanowienie, zgodnie z którym cyt. *„Wszelkie spory wynikłe z niniejszej umowy strony poddają rozstrzygnięciu przed Sądem Rejonowym w Bydgoszczy.”*.

4. Prowadzony przez Prezesa Urzędu rejestr klauzul niedozwolonych zawiera wielokrotny wpis postanowienia, którego istotą jest narzucanie konsumentom rozpoznania sprawy przez sąd, który wedle ustawy nie jest miejscowo właściwy (stosownie do art. 385³ pkt 23 k.c.), np. *„Wszelkie spory mogące wynikać w związku z realizacją zawartej umowy podlegają rozstrzygnięciu przez Sąd Rejonowy w Rzeszowie – zgodnie z przepisami Kodeksu Cywilnego oraz innymi obowiązującymi przepisami prawa.”* (w rejestrze pod nr 660), bądź *„Do rozstrzygania sporów wynikających z tej umowy właściwe będą sądy powszechne w Łodzi.”* (w rejestrze pod nr 772) i wiele innych.
5. W toku postępowania, przedsiębiorca zaniechał stosowania kwestionowanego postanowienia w nowym wzorcu umownym, o czym poinformował pismem z dnia 20.04.2007 r., na rzecz postanowienia, zgodnie z którym cyt. *„Wszelkie spory wynikłe z niniejszej umowy rozstrzygane będą przez miejscowo i rzeczowo właściwe sądy powszechne.”*. Jednocześnie, przedsiębiorca nie zmienił dotychczas zawartych umów (nie przedstawił w tym celu jakichkolwiek dowodów), które nadal zawierają niedozwolony zapis.

W oparciu o dokonane ustalenia faktyczne, Prezes Urzędu zważył co następuje:

Na wstępie, Prezes Urzędu wyjaśnia, iż stosuje na potrzeby wydania nin. decyzji przepisy ustawy z dnia 15 grudnia 2000 r. o ochronie konkurencji i konsumentów mimo wejścia w życie nowej ustawy antymonopolowej (ustawa z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów) z uwagi na treść jej art. 131 ust. 1, zgodnie z którym cyt. *„Do postępowań wszczętych na podstawie ustawy z dnia 15 grudnia 2000 r. o ochronie konkurencji i konsumentów i niezakończonych do dnia wejścia w życie niniejszej ustawy stosuje się przepisy dotychczasowe.”*. Należało więc uwzględnić, iż wszczęcie nin. postępowania nastąpiło w dniu 10.04.2007 r., tj. na 11 dni przed wejściem w życie nowej ustawy antymonopolowej (21.04.2007 r.), co uzasadnia zastosowanie dotychczasowych uregulowań.

Zgodnie z art. 23a ustawy z dnia 15 grudnia 2000 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (zwana dalej „ustawą”) będącego materialno-prawną podstawą wydania nin. decyzji cyt. *„1. Przez praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów rozumie się godzące w nie bezprawne działanie przedsiębiorcy. Nie jest zbiorowym interesem konsumentów suma indywidualnych interesów konsumentów. 2. Za praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów uważa się w szczególności stosowanie postanowień wzorców umów, które zostały wpisane do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone, o którym mowa w art. 479[45] Kodeksu postępowania cywilnego, naruszanie obowiązku udzielania konsumentom rzetelnej, prawdziwej i pełnej informacji, nieuczciwą lub wprowadzającą w błąd reklamę i inne czyny nieuczciwej konkurencji godzące w zbiorowe interesy konsumentów.”*.

Naruszenie zbiorowych interesów konsumentów wymaga zatem spełnienia dwóch koniecznych warunków (art. 23a ust. 1 ustawy):

1. bezprawności działania przedsiębiorcy,
2. naruszenia zbiorowego interesu konsumentów.

Art. 23a ust. 2 ustawy precyzuje klauzulę generalną (art. 23a ust. 1 ustawy) poprzez egzemplifikację najczęściej występujących form zjawiskowych praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów, które można określić mianem nazwanych praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów. Zgodnie z art. 23a ust. 2 ustawy, jedną z praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów jest stosowanie postanowień wzorców umów, które zostały wpisane do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone.

Rozstrzygając nin. sprawę, Prezes Urzędu uwzględnił, że przedsiębiorca nie był dotychczas stroną postępowania przed Sądem Ochrony Konkurencji i Konsumentów (SOKiK), i bezpośrednim adresatem sądowego zakazu stosowania postanowienia będącego przedmiotem nin. postępowania. Z tego względu, mając na uwadze treść przepisu art. 479⁴³ ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. Kodeks postępowania cywilnego (Dz.U. z 1964 r. Nr 43, poz. 296 z późn. zmianami – zwana dalej „k.p.c.”), zgodnie z którym „*Wyrok prawomocny ma skutek wobec osób trzecich od chwili wpisania uznanego za niedozwolone postanowienia wzorca umowy do rejestru, o którym mowa w art. 479[45] §2.*”, należało uznać przedsiębiorcę za osobę trzecią, objętą zakazem stosowania postanowień wpisanych do rejestru prowadzonego przez Prezesa Urzędu na podstawie art. 479⁴⁵ §2 k.p.c.

Możliwość rozszerzenia zasięgu sprawowanej przez Prezesa Urzędu kontroli wzorców umownych na osoby trzecie w oparciu o przepis art. 23a ustawy nie budzi obecnie wątpliwości w doktrynie i orzecznictwie¹, oraz nie była kwestionowana przez przedsiębiorcę w toku postępowania.

Mając na uwadze, iż na chwilę obecną, prowadzony przez Prezesa Urzędu rejestr nie zawiera postanowienia, które byłoby identyczne co do treści z analizowanym w nin. postępowaniu, w celu merytorycznego rozstrzygnięcia o postawionym przedsiębiorcy zarzucie, koniecznym była również taka wykładnia art. 23a ust. 1 i ust. 2 ustawy, która umożliwiłaby Prezesowi Urzędu interwencję w trybie ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów także wówczas, gdy stosowane przez innych przedsiębiorców klauzule nie są identyczne z wpisanymi do rejestru, lecz różnią się nieznacznie, wywołując przy tym jednakowy skutek, jak postanowienia wpisane do rejestru. Także w tej sprawie wypowiedział się Sąd Najwyższy (SN). Mimo, iż nie była ona wprost przedmiotem uchwały z dnia 16 lipca 2007 r. sygn. akt III SZP 3/06, to SN poświęcił jej znaczną część rozważań zawartych w jej uzasadnieniu. W konkluzji SN stwierdził, iż cyt. *"odwołując się do argumentów o charakterze celowościowym oraz kierując się potrzebą zapewnienia skuteczności art. 23 a uokik, należy zaakceptować pogląd, iż praktyka naruszająca zbiorowe interesy konsumenta z art. 23 a uokik obejmuje również przypadki wprowadzania jedynie zmian kosmetycznych polegających na przestawieniu szyku wyrazów lub zastąpieniu jednych wyrazów innymi, jeżeli tylko wykładnia postanowienia pozwoli stwierdzić, że jego treść mieści się w hipotezie zakazanej klauzuli. Stosowanie klauzuli o zbliżonej treści do klauzuli wpisanej do rejestru, która wywołuje takie same skutki, godzi przecież tak samo w interesy konsumentów, jak stosowanie klauzuli identycznej co wpisana do rejestru."*

Prezes Urzędu w pełni podzielił wyżej przedstawiony pogląd SN, a także argumentację, którą SN wywodził z konieczności zapewnienia skuteczności uregulowań chroniących konsumentów, a wywodzących się z systemu prawa wspólnotowego², którego stosowanie jest wymogiem wynikającym z art. 76 Konstytucji RP oraz art. 2 i 3t) TWE³, i ocenił, iż stosowane przez przedsiębiorcę postanowienie o treści: *„Wszelkie spory wynikłe z*

¹ tak m.in. Sąd Najwyższy w uchwale z dnia 16 lipca 2007 r. sygn. akt III SZP 3/06, którą odpowiedział na pytanie prawne Sądu Apelacyjnego w Warszawie w ten sposób, że cyt. *"stosowanie postanowień wzorców umów o treści tożsamej z treścią postanowień uznanych za niedozwolone prawomocnym wyrokiem Sądu Okręgowego w Warszawie - Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów i wpisanych do rejestru, o którym mowa w art. 479⁴⁵ § 2 k.p.c. może być uznane w stosunku do innego przedsiębiorcy za praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów (art. 23a ust. 2 ustawy z dnia 15 grudnia 2000r. o ochronie konkurencji i konsumentów, jednolity tekst : Dz. U. z 2003 r. Nr 68, poz. 804 ze zm.)"*.

² Art. 23a ustawy został uchwalony w celu implementacji postanowień dyrektywy 98/27/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 19 maja 1998 r. o nakazach zaprzestania szkodliwych praktyk w celu ochrony interesów konsumentów (Dz. Urz. UE 1999 L 166 z późn. zm., wydanie specjalne polskie Dz. Urz. UE sp. 15-4-43), natomiast przepisy art. 479³⁶⁻⁴⁵ k.p.c. w celu wykonania postanowień dyrektywy Rady 93/13/EWG z dnia 5 kwietnia 1993 r. w sprawie nieuczciwych warunków w umowach konsumenckich (Dz. Urz. UE 1993 L 95, wydanie specjalne polskie Dz.U.UE-sp.15-2-288).

³ Traktat ustanawiający Wspólnotę Europejską (Dz.U. z 2004 r. Nr 90, poz. 864/2)

niniejszej umowy strony poddają rozstrzygnięciu przed Sądem Rejonowym w Bydgoszczy.", jest tożsame co do skutku z klauzulami wpisanymi już do rejestru, w tym np. z postanowieniem o treści: 1. „*Wszelkie spory mogące wynikać w związku z realizacją zawartej umowy podlegają rozstrzygnięciu przez Sąd Rejonowy w Rzeszowie – zgodnie z przepisami Kodeksu Cywilnego oraz innymi obowiązującymi przepisami prawa.*” (w rejestrze pod nr 660), bądź 2. „*Do rozstrzygania sporów wynikających z tej umowy właściwe będą sądy powszechne w Łodzi.*” (w rejestrze pod nr 772).

W ocenie Prezesa Urzędu, aby zapewnić skuteczność kontroli wzorców umów na terenie całego kraju, koniecznym jest, aby w trakcie interpretacji badanych postanowień – pod kątem tego, czy ich treść mieści się w hipotezie zakazanej klauzuli – pomijać różnice wynikające jedynie z nazewnictwa miejscowości, które stanowią siedzibę przedsiębiorców posługujących się wzorcami umów. Należy zauważyć, iż trudnym do przeprowadzenia, i nieracjonalnym byłoby wpisywanie do rejestru tyłu postanowień (o jednakowym skutku), ile jest w Polsce miejscowości.

Tym samym, należało uznać, że brak w rejestrze postanowienia, które wskazywałoby na sąd/sądy w Bydgoszczy jako jedynie właściwe do rozstrzygania sporów wynikłych na tle wykonania/niewykonania umowy, nie stanowi przeszkody dla uznania, iż sens zakazanej klauzuli został zachowany. Pozostałe różnice pomiędzy kwestionowanym przez wnioskodawcę postanowieniem, a innymi postanowieniami wpisanymi do rejestru są jedynie kosmetyczne, i nie zmieniają bezprawnego skutku tej klauzuli, jakim jest narzucenie konsumentom właściwości miejscowej sądu siedziby przedsiębiorcy, tj. sądu, który wedle ustawy nie jest miejscowo właściwy – a przynajmniej nie w każdym przypadku (wbrew art. 385³ pkt 23 k.c.).

Nie ma również znaczenia, czy dane postanowienie wskazuje bezpośrednio, iż właściwość określa się według siedziby konkretnego przedsiębiorcy, czy też wskazuje pośrednio, że chodzi np. o Bydgoszcz, która jak w nin. sprawie stanowi siedzibę Marioli Teresińskiej (podobnie Rzeszów – nr 660, Łódź – nr 772, itp.).

Wobec powyższego, zdaniem Prezesa Urzędu, odpowiednikiem badanego w nin. postępowaniu postanowienia są następujące klauzule wpisane dotychczas do rejestru:

(Lp.) (Nr wpisu) – (podstawa wpisu – prawomocny wyrok SOKiK)

1. 77 – wyrok z dnia 4 czerwca 2003 r. Sygn. Akt XVII Amc 60/02;
2. 169 – wyrok z dnia 21 września 2004 r. Sygn. akt XVII Amc 78/03;
3. 210 – wyrok z dnia 18 listopada 2004 r. Sygn. akt XVII Amc 49/03
4. 276 – wyrok z dnia 8 grudnia 2004 r. sygn. akt XVII Amc 79/03;
5. 309 – wyrok z dnia 24 listopada 2004 r. sygn. akt XVII Amc 119/03;
6. 340 – wyrok z dnia 21 grudnia 2004 r. sygn. akt XVII 94/03;
7. 349 – wyrok z dnia 10 grudnia 2004 r. sygn. akt XVII Amc 64/04;
8. 353 – wyrok z dnia 18 października 2004 r. sygn. akt XVII Amc 101/03;
9. 361 – wyrok z dnia 10 listopada 2004 r. sygn. akt XVII Amc 80/03;
10. 371 – wyrok z dnia 29 grudnia 2004 r. sygn. akt XVII Amc 22/04;
11. 385 – wyrok z dnia 18 stycznia 2005 r. sygn. akt XVII Amc 48/04;
12. 388 – wyrok z dnia 22 grudnia 2004 r. sygn. akt XVII Amc 15/04;
13. 409 – wyrok z dnia 31 stycznia 2005 r. Sygn. Akt XVII Amc 59/04;
14. 418 – wyrok z dnia 2 lutego 2005 r. Sygn. Akt XVII Amc 104/04;
15. 445 – wyrok z dnia 16 lutego 2005 r. Sygn. Akt XVII Amc 98/03;
16. 486 – wyrok z dnia 25 maja 2005 r. sygn. akt XVII Amc 81/05;
17. 488 – wyrok z dnia 24 listopada 2004 r. sygn. akt XVII Amc 8/04;
18. 501 – wyrok z dnia 22 czerwca 2005 r. sygn. akt XVII Amc 52/04;
19. 527 – wyrok z dnia 23 maja 2005 r. sygn. akt XVII Amc 77/04;
20. 552 – wyrok z dnia 8 sierpnia 2005 r. sygn. akt XVII Amc 34/04;
21. 660 – wyrok z dnia 15 grudnia 2005 r. sygn. akt XVII Amc 92/04;

22. 772 – wyrok z dnia 27 marca 2006 r. sygn. akt XVII Amc 39/04;
23. 979 – wyrok z dnia 9 października 2006 r. sygn. akt XVII Amc 101/05;
24. 1034 – wyrok z dnia 21 listopada 2006 r. sygn. akt XVII 138/05.

Wskazane wyżej wpisy do rejestru stanowią odzwierciedlenie orzecznictwa SOKiK, który wielokrotnie i konsekwentnie dawał wyraz stanowisku, iż analogiczne postanowienia wypełniają hipotezę przepisu art. 385³ pkt 23 k.c., zgodnie z którym „*W razie wątpliwości uważa się, że niedozwolonymi postanowieniami umownymi są te, które w szczególności: (...) 23) wyłączają jurysdykcję sądów polskich lub poddają sprawę pod rozstrzygnięcie sądu polubownego polskiego lub zagranicznego albo innego organu, a także narzucają rozpoznanie sprawy przez sąd, który wedle ustawy nie jest miejscowo właściwy.*”.

Mając na uwadze, iż skutkiem wpisu postanowienia do rejestru jest powszechny zakaz jego stosowania, poczynwszy od dnia 14 sierpnia 2003 r. (data pierwszego wpisu do rejestru – pod nr 77) obowiązkiem przedsiębiorcy, jako podmiotu posługującego się wzorcem umowy, było uwzględnienie zakazu stosowania postanowienia, które narzuca konsumentom sąd siedziby przedsiębiorcy w każdym przypadku, tj. również wtedy, gdy sąd ten nie jest miejscowo właściwy wedle ustawy. Naruszając obowiązek, o którym mowa, przedsiębiorca postępował bezprawnie, dopuszczając się praktyki naruszającej zbiorowe interesy konsumentów, wymienionej wprost w art. 23a ust. 2 ustawy.

O zbiorowym charakterze praktyki przedsiębiorcy przesądza fakt, iż jej źródłem było stosowanie wzorca umownego, co oznacza, iż umowa była zawierana na skutek przystąpienia do niej (adhezji) konsumentów bez dokonywania indywidualnych uzgodnień. Wzorec o jednakowej treści (co do kwestionowanego postanowienia) był zatem przedstawiany wszystkim bez wyjątku konsumentom, którzy korzystali z usług przedsiębiorcy. Docelowa grupa klientów (konsumentów) nie była przy tym z góry ograniczona, co pozwoliło uznać, że nastąpiło naruszenie zbiorowego interesu konsumentów, niebędącego sumą ich indywidualnych interesów (art. 23a ust. 3 ustawy). Sam aspekt naruszenia interesów konsumentów wiąże się w tym przypadku z narzuceniem im wyłącznej właściwości sądu ustalonego według siedziby przedsiębiorcy, co z punktu widzenia ekonomiki procesowej może być dla nich niekorzystne, bądź może ich narazić na dodatkowe koszty, których nie ponieśliby w przypadku zastosowania reguł ustawowych, tj. art. 27 i nast. k.p.c., w tym zasady actor sequitur forum rei⁴.

Wydając powyższe rozstrzygnięcie, Prezes Urzędu miał również na uwadze, że przedsiębiorca nie kwestionował zasadności postawionego mu zarzutu, i w toku postępowania zmienił treść wzorca, co jednak nie stanowi wystarczającej podstawy dla wydania decyzji na podstawie art. 23e ustawy, zgodnie z którym „*1. Nie wydaje się decyzji o uznaniu praktyki za naruszającą zbiorowe interesy konsumentów i nakazującej zaniechanie jej stosowania, jeżeli przedsiębiorca zaprzestał stosowania praktyki, o której mowa w art. 23a. 2. W przypadku określonym w ust. 1 Prezes Urzędu wydaje decyzję o uznaniu praktyki za naruszającą zbiorowe interesy konsumentów i stwierdzającą zaniechanie jej stosowania.*”.

W ocenie Prezesa Urzędu, samo zastosowanie przez przedsiębiorcę nowego, zmienionego wzorca umowy, nie jest wystarczającą przesłanką dla uznania, iż poczynwszy od tego dnia nastąpiło zaniechanie stosowania praktyki naruszającej zbiorowe interesy konsumentów. W tym celu, koniecznym byłaby również zmiana umów zawartych wcześniej, na starych zasadach. Przyjęcie odmiennego stanowiska prowadziłoby do swoistego usankcjonowania nierównoprawnego traktowania konsumentów, z którymi zawarto umowy na nowych i na starych zasadach. Pozostawienie tym konsumentom, z którymi wcześniej przedsiębiorca zawarł umowy na starych zasadach, a które nie zostały zmienione – jako jedynej możliwości – dochodzenia swych praw na drodze cywilnoprawnej, czyniłoby ochronę,

⁴ z łac. – dla powoda właściwy jest sąd pozwanego – co oznacza, że sądem właściwym miejscowo jest co do zasady sąd miejsca zamieszkania pozwanego (w tym przypadku, należałoby założyć, iż byłby nim konsument)

jaką zapewnia ustawa o ochronie konkurencji i konsumentów, iluzoryczną. W tym kierunku podąża również orzecznictwo SOKiK, który rozpoznając zbliżoną praktykę polegającą na narzucaniu uciążliwych warunków umów (art. 8 ust. 2 pkt 6 ustawy z dnia 15 grudnia 2000 r. o ochronie konkurencji i konsumentów), w wyroku z dnia 16 kwietnia 2007 r. sygn. akt XVII Ama 53/06 przyjął, że brak zmiany wszystkich umów, mimo zmiany wzorca, wyklucza uznanie, że przedsiębiorca zaniechał praktyki.

Przedsiębiorca, na którym zgodnie z art. 23e ust. 3 ustawy ciążył obowiązek udowodnienia, iż zaprzestał on stosowania praktyki, o której mowa w art. 23a ust. 2 ustawy, nie przedstawił w toku postępowania jakichkolwiek dowodów, bądź choćby twierdzeń wskazujących, iż dokonał zmiany umów zawartych na podstawie starego wzorca zawierającego zakazaną klauzulę.

Tym samym, na podstawie art. 23c ust. 1 ustawy, zgodnie z którym „Prezes Urzędu w decyzji o uznaniu praktyki za naruszającą zbiorowe interesy konsumentów nakazuje zaniechanie jej stosowania.”, Prezes Urzędu uznał praktykę przedsiębiorcy za naruszającą zbiorowe interesy konsumentów i nakazał zaniechanie jej stosowania.

Informuję, iż zgodnie z art. 107 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów „Prezes Urzędu może nałożyć na przedsiębiorców, w drodze decyzji, karę pieniężną w wysokości stanowiącej równowartość do 10 000 euro za każdy dzień zwłoki w wykonaniu decyzji wydanych na podstawie art. 10, art. 12 ust. 1, art. 19 ust. 1, art. 20 ust. 1, art. 21 ust. 2 i 4, art. 26 (odpowiednik 23c ustawy z dnia 15 grudnia 2000 r. o ochronie konkurencji i konsumentów), art. 28 ust. 1 oraz art. 89 ust. 1 i 3, postanowień wydanych na podstawie art. 66 ust. 1 lub wyroków sądowych w sprawach z zakresu praktyk ograniczających konkurencję, praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów oraz koncentracji; karę pieniężną nakłada się, licząc od daty wskazanej w decyzji.”. Jednocześnie wyjaśniam, iż nin. decyzja winna być wykonana niezwłocznie po uprawomocnieniu się (po uzyskaniu przez nią ostateczności), bez zbędnej zwłoki, co uwzględnia czas niezbędny przedsiębiorcy do zmiany starych umów. Datą wykonania decyzji będzie data zmiany ostatniej z umów zawierających przedmiotowe postanowienie.

Pouczenie:

Stosownie do treści art. 78 ust. 1 ustawy w związku z art. 479²⁸ §2 k.p.c. od niniejszej decyzji przysługuje stronom odwołanie do Sądu Okręgowego w Warszawie – Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów, w terminie dwutygodniowym od dnia jej doręczenia, za pośrednictwem Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów. Odwołanie należy przesłać na adres Delegatury UOKiK w Bydgoszcy.

Otrzymują:

1. Pan Krzysztof Tomczak
Miejski Rzecznik Konsumentów
ul. Grudziądzka 9-15
85-130 Bydgoszcz
2. Pani Mariola Teresińska
Bydgoska Giełda Nieruchomości
ul. 3 Maja 8/3
85-016 Bydgoszcz
3. a/a